

שיחה לעם

רעיון תמציתי לפרשת השבוע - מהרבי מליובאוויטש

תיירים או מרגלים?

כמותם, ואת נקודות התורפה של המקום ושל התושבים. כך ניתן להעריך את גודל הסיכויים ואת רמת הסיכונים, ולהיערך לקראתם בהתאם. כמובן שהמרגל צריך להעלים את מעשיו כדי שלא יחשדו בו, ולכן לא כל אדם מתאים לתפקיד זה.

כל המעיין ב'פרשת המרגלים' יבחין מיד שהתורה אינה משתמשת כלל בשם 'מרגלים', כ"א בשם 'מרגלים' שונים של 'תור'. זו היתה למעשה השליחות שמששה הטיל עליהם. **לתור** את הארץ, ולאחר מכן לספר לישראל על מעלותיה, ואף להראותם את פירותיה הטובים. אלא שהתיירים שינו מתפקידם וראו עצמם כ'מרגלים' - שעליהם לרגל את הארץ ולחפש דרכים לכבושה³. לכך התפלל משה על יהושע תלמידו שלא יהיה 'בעצת המרגלים' - שלא ישנה מתפקידו המקורי ויחשוב את עצמו כמרגל⁴.

למרות שמששה הדגיש להם את תפקידם - לתור את הארץ בלבד, לא היה בעצתם של **המרגלים** כל חטא. אמנם, עצם התערבותם במטרת השליחות, לא היתה כראוי, ואף היתה עלולה להוביל לנפילתם. אך בהיותם אנשים כשרים, לא היה זה אלא חשש בלבד, ולא היה בכך טעם מספיק כדי לבטל את שליחותם.

בפועל אכן ארעה הנפילה. המרגלים הידרדרו לדיוטא תחתונה ביותר, נהפכו לחוטאים ואף החטיאו את ישראל. הם באו ואמרו שיושבי הארץ חזקים אף יותר מהקב"ה, ולא ניתן לנצח אותם⁵. נפילה זו ארעה כתוצאה מהתנהגותם כמרגלים. כיון שבתור מרגלים, היה עליהם להסתיר את כוונותיהם בבואם אל הארץ - להעלים את האמת. במידה זו של ערמומיות והסתרת האמת, דרושה זהירות יתירה, שכן היא עלולה להרחיק את האדם לגמרי ממידת האמת ולהוביל אותו לנפילה רוחנית, עד כדי מרידה בה⁶. מפני חשש זה, לא רצה משה לשלחם כמרגלים⁶.

רק יהושע וכלב, שלא נתפתו לעצת המרגלים ולא שינו מאומה משליחותם - נשמרו מירידה זו, ואף זכו בסופו של דבר להיכנס לארץ המובטחת, ארץ ישראל.

(על-פי לקוטי שיחות חלק לג, שיחה א)

³ אמנם, בני ישראל רצו לשלוח 'מרגלים', כפי שנאמר בספר דברים פרק א' פסוק כ"ב: "ותאמרו, ושלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ, וישיבו אותנו דבר את הדרך אשר נעלה בה ואת הערים אשר נבוא אליהן". אך משה שלחם רק בשביל לתור, והם אלו ששינו את תפקידם לעשות כרצון העם. ואכן כך מפורש שם פסוק כ"ד: "**וירגלו אותה**".

יש להעיר: כוונת ישראל לשלוח מרגלים, היתה גם בשביל לתור את הארץ, ולא רק בשביל לרגל אותה. כמובן מלשון רש"י בתחילת הפרשה "אני אמרתי להם שהיא טובה". כלומר, הם לא האמינו שהארץ טובה. וזוהי גם כן הסיבה להסכמתו של משה לשלוח מרגלים, כדי שלא יחשבו שהארץ איננה טובה (ראה רש"י דברים שם כ"ג). ואם כן, בקשתם התקבלה למחצה.

⁴ הנה, כתב רש"י בפרק י"ג פסוק כ"ו: "מה ביאתן בעצה רעה אף הליכתן בעצה רעה". אך כשפוטו אין הכוונה שמיד בתחילת הליכתם מהמדבר, הם נהפכו לרעה. שהרי הם היו אנשים כשרים, ומה גרם להם להרשיע? אלא רק לאחר שהתחילו ללכת בארץ ישראל וראו את הערים הבצורות ואת חוזק התושבים ואת גודלם - נהפכו להרשיע.

מכך מובן, שתפילת כלב שלא יצטרף **בעצת** המרגלים, היתה משום שלא ידע שהם כבר הולכים בעצה רעה [ואולי אפשר לומר שהליכת כלב לחברון היתה בתחילת דרכם ממש, לפני שנהפכו המרגלים להרשיע].

⁵ כלשון הכתוב: "לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו" - "כביכול כלפי מעלה אמרו".
⁶ כלומר, לא שעצם פעולת הריגול איננה טובה, אלא שכאשר לא זקוקים לה, עדיף לוותר עליה. אך כאשר נזקקים למרגלים, הרי אף משה בעצמו שלח "לרגל את יעור" (במדבר פרק כ"א פסוק ל"ב). ואף יהושע של מרגלים, כמסופר בתחילת ספר יהושע.

* לידיעת הקוראים, הושמטו כאן מספר הערות חשובות מפתא מונבלות הדף.

פ רשתנו עוסקת בשילוח המרגלים לארץ כנען עלידי משה רבנו. למרות הבטחת הקב"ה להעלות את ישראל לארץ טובה ורחבה, באו ישראל וביקשו לשלוח מרגלים אל הארץ, כדי לבחון את טיב הארץ ולבדוק את מעלותיה.

בנוגע לטיבם של המרגלים, מצינו לכאורה סתירה בפירושו של רש"י על התורה. בתחילת הפרשה כתב רש"י שב"אותה שעה כשרים היו" - בשעה שמששה שלח אותם, הם היו עדיין אנשים כשרים. אך מיד לאחר מכן הוא מציין שלפני ששלח אותם הוא התפלל על יהושע "יה יהושעך מעצת מרגלים". מכך משמע, שכבר בשעה זו הבחין משה ברשעותם של המרגלים ובשל כך הוצרך להתפלל על תלמידו יהושע.

ולכאורה, ממה-נפשך: אם הם היו כשרים ב"אותה שעה" - לא היה על משה להתפלל על יהושע. ואם ידע משה שהם רשעים, למה לא החליף את המרגלים באנשים כשרים והגונים?! הלא הוא בחר בתחילה דווקא אנשים כשרים¹, כדי שהשליחות תתבצע כראוי. אם לפתע הוא שם לב שהם בעצם רשעים, היה עליו להחליפם באחרים או לחילופין לבטל את כל השליחות לחלוטין².

התשובה לשאלה זו טמונה בדיוק לשונו של רש"י. תפילתו של משה על יהושע היא, כפי שכתב רש"י: "יה יהושעך מעצת מרגלים". כך גם תפילתו של כלב על קברי האבות היא: "שלא יהא ניסת לחבריו להיות בעצתם". ולכאורה, מדוע הניסוח הוא "מעצת מרגלים" ולא "מחטא מרגלים"? הרי 'עצה' אינה מוכרחת להתפרש במשמעות של חטא, אלא אם כן מפרשים 'עצה רעה'.

ניתן לומר שבכך מדגיש רש"י, שבאותה שעה המרגלים עדיין לא חטאו ולא הרשיעו כלל. רק היתה להם עצה. נוסף לכך, העצה היתה אף 'עצה טובה', שהרי הם היו עדיין אנשים כשרים. אולם, למרות זאת, התפלל משה על יהושע שלא יצטרף לעצה זו. מהי העצה הטובה ומדוע לא היה טוב להצטרף לה?

להבנת העניין, יש להיעזר בהבחנה בין המושגים '**לתור**' ו'**לרגל**'. המושג '**לתור**' הוא לבחון ולראות את הארץ ואת יושביה בלבד. לפני שמתיישבים במקום כלשהו, שולחים משהו לתור את המקום - לבדוק את מעלותיו וחסרונותיו, כדי לדעת אם המקום טוב עבורם. התייר בא רק בשביל לבחון את המקום, ואת מה שהוא רואה או מוצא הוא אומר לשולחיו. אין לו לתייר כל כוונה נסתרת בביקורו.

לעומת זאת, 'ריגול' הוא חיפוש וחקירה בשביל מטרה אחרת. גם המרגל בוחר ובודק את המקום, אך כוונתו היא למצוא דרך בה ניתן לכבוש אותו. לפני שכובשים מקום כלשהו, שולחים מרגל שיבדוק מהי הדרך הקלה ביותר לכבוש אותו. על המרגל לבדוק את מיקום הערים ואופן בנייתם, את חוזק תושבי המקום ואת

¹ כדברי רש"י בדברים א', כ"ג: "ואקח מכם - מן הבורים שבכם, מן המסולתים שבכם".

² שהרי היא היתה רק מפני הסכמתו של משה ולא נצטוו עליה מאת ה'.